УДК 639.342

Костенко Г. К*. здобувачдругого(магістерського) рівня вищої освіти, 1-го року навчання спеціальності «Водні біоресурси та аквакультура»,*
Науковий керівник: Мовчун С.В. *к.е.н., доцент*
Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)

ТЕХНОЛОГІЯ КУЛЬТИВУВАННЯ ТА УТРИМАННЯ ПЛАТИСТОМИ ТИГРОВОЇ (*PSEUDOPLATYSTOMA TIGRINUM*) У ШТУЧНИХ АКВАСИСТЕМАХ: АСПЕКТИ ВИРОБНИЧОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

У період кліматично-екологічних змін, а також забруднення навколишнього середовища та водойм все більше актуалізується потреба у стабільному забезпеченні населення якісною рибною продукцією, що й стимулює розвиток аквакультури. Окрему увагу приділяють вирощуванню видів, які поєднують декоративну, харчову та біологічну цінність. Так, одним із

перспективних об’єктів є платистома (*PSEUDOPLATYSTOMA TIGRINUM*), яка вирізняється миролюбним характером, швидкою адаптацією до штучних умов і високою рентабельністю. Від інших сомів псевдоплатистоми відрізняються витягнутою та сильно сплюснутою головою із широким ротом і зубами. Очі невеликі, чого не можна сказати про розміри тіла. У домашніх умовах псевдоплатистоми можуть зростати більше метра в довжину, а в природному середовищі відомі особини, які мають ще більші розміри. Плавці щодо тіла невеликі, хвіст дволопатевий. Спинний та грудний плавці забезпечені шипами. На голові розташовані три пари вусів. Забарвлення може бути сірим, коричневим, оливковим. На тілі та плавцях розташовуються численні темні смуги та плями [1].

Для комфортного вирощування та розмноження псевдоплатистоми тигрової необхідно мати не лише акваріум від ста літрів, а й відповідні укриття, такі як, корчи, велике каміння, рослини, декорації, що розміщуються в середині акваріуму. Так як дана риба є хижаком, для неї потрібен потужний фільтр, сильний аератор та обігрівач. Даний вид риби не розмножується в умовах акваріума, так як для цього необхідний величезний обсяг, правильна температура і сильна течія, але їх розводять на спеціальних фермах з розведення хижих риб [2; 3].

Водночас, незважаючи на наявність окремих публікацій, питання практичного вирощування платистоми у закритих системах водопостачання (далі – ЗСВ) в умовах України недостатньо висвітлене, особливо з точки зору управлінських аспектів і виробничої ефективності. У цьому контексті зупинимося на обґрунтуванні технології культивування платистоми у штучних аквасистемах із урахуванням особливостей виробничого менеджменту, основними завданнями якого є:

визначити оптимальні гідрохімічні та біотехнічні параметри утримання виду;

створити базову матрицю планування продуктивності за тижневими інтервалами;

запровадити щоденні чек-листи якості води та поведінки риб;

запровадити автоматизацію моніторингу параметрів середовища та кормового менеджменту / розробити технологічну карту вирощування;

проаналізувати економічну ефективність та запропонувати шляхи оптимізації виробничого процесу.

Відповідно до окреслених завдань розглянемо культивування платистоми у штучних аквасистемах, а саме у напіввиробничих умовах акваріумного господарства. В якості об’єкта було обрано особини платистоми віком 3–4 місяці. Застосовувалися методи біомоніторингу, зоогігієнічного аналізу водного середовища, розрахунку біомаси, а також принципи стратегічного менеджменту (SWOT-аналіз, ресурсне планування). Вимоги та біологічні результати щодо культивування платистоми подано в табл. 1.

Зазначимо, що платистома добре адаптується до утримання в ЗСВ при дотриманні стабільного температурного режиму, помірної аерації та збалансованого годівлі. Так, тривалість циклу вирощування платистоми до товарної маси (70–100 г) становить 5–6 місяців. Основним кормом для

живлення платистоми є гранульований комбікорм з вмістом протеїну 38–40 %. Кормовий коефіцієнт якого коливався в межах від 1,4 до 1,7, що є економічно доцільним показником, адже середня виживаність корму становить 88–91 %.

Таблиця 1

Вимоги та біологічні результати культивування платистоми

Контрольовані умови				
Температура	**pH**	**жорсткість**	**Біофракція (щоденне оновлення води**	**Світловий режим**
25–28^{0}C	6,8–7,4	10°dGH	на 10–15 %,	12 год/доба
Господарські показники				
Конверсія корму	Окупність витрат на корми (від усіх витрат циклу)	-	-	Енергоефективність (витрати на обігрів та фільтрацію від сього бюджету ЗСВ)
1,4	75 %			до 18 %
Біологічні результати				
Температурний оптимум	Середньодобовий приріст	Виживаність	-	-
26-28,5^{0}C	2,3-2,6 г/добу	Понад 91 % при стабільній гідрохімії	-	-

Джерело: складено автором за [2; 3]

Щодо економічної доцільності культивування платистоми та на основі моделі мікрогосподарства площею 40 м² у складі 10 акваріумів (по 300 л) проведено розрахунки й одержано наступні результати, що щорічна потужність: до 600 кг риби; собівартість 1 кг платистоми близько 92 грн; ринкова ціна: 160–200 грн/кг (у секторі HoReCa та на ринку декоративної риби [4]); рентабельність становить понад 70 %. Отже, економічна доцільність є очевидною.

Натомість під час дослідження були використані управлінські підходи, які розкриваються у застосуванні комплексної технологічної моделі вирощування платистоми у ЗСВ, яка включає

- автоматизацію годівлі та моніторингу водних параметрів;
- використання CRM для обліку партій, контролю витрат і продажів;
- застосування принципів Lean-менеджменту для зниження втрат [5; 6].

Також рекомендовано використовувати короткий інвестиційний цикл, з можливістю розширення господарства за модульним принципом, який може бути орієнтований на ринок нішевої рибної продукції.

Отже, культивування платистоми у штучних аквасистемах є перспективним напрямом для мікро- і малих аквакультурних господарств. Високі біологічні показники та значна рентабельність зумовлюють доцільність

впровадження такого виробництва в Україні. Управлінський підхід, орієнтований на цифровізацію, економію ресурсів та автоматизацію, дозволяє досягти сталих результатів за мінімальних вкладень. Для подальшого вирощування цього виду в Україні зосередити увагу на генетичному підборі продуктивних ліній платистоми, удосконаленні схем годівлі та розширенні економічної моделі з урахуванням ризик-менеджменту.

Список використаних джерел:

1. Planet Catfish. Genus Pseudoplatystoma. URL: https://www.planetcatfish.com/common/genus.php?genus_id=116
2. Moyaribka.com.ua. Псевдоплатистома тигрова. URL: https://moyaribka.com.ua/katalog/psevdoplatystoma-tygrova-pseudoplatystoma-sp/
3. Мусієнко М. М., Білоус В. А. Основи аквакультури. Київ: НАУ, 2021.
4. FAO. The State of World Fisheries and Aquaculture. Rome: FAO, 2022. URL:https://www.fao.org/3/cc0461en/online/cc0461en.html
5. Чернов А. В. Менеджмент в аквакультурі: методи та моделі. Харків: ХНАУ, 2020.
6. Степаненко С. М. Технологія вирощування риби у ЗСВ. Львів: Сполом, 2020.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Факультет аграрного менеджменту
(кафедра виробничого та інвестиційного менеджменту)
Гуманітарно-педагогічний факультет
(кафедри соціальної роботи та реабілітації)
Purdue University (USA)
Fater Academy of India (India)
Національний університет «Запорізька політехніка»
НТУ «Дніпровська політехніка»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
IX МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, АСПІРАНТІВ І МОЛОДИХ ВЧЕНИХ «РОЛЬ МОЛОДІ У РОЗВИТКУ АПК УКРАЇНИ»

15-16 квітня 2025 р.
Київ, онлайн, Zoom

Роль молоді у розвитку АПК України [Електронний ресурс]**:** зб. матеріалів IX міжнар. наук.-практ. конф. (15-16 квітня 2025 р.). Київ: НУБіП України, 2025. 362 с. PDF-формат; мережеве видання; інституційний репозитарій.

КОНФЕРЕНЦІЯ ПРОВЕДЕНА В РАМКАХ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПРОЄКТУ МОДУЛЬ ЖАНА МОНЕ «ПРАКТИКИ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ІНКЛЮЗІЇ В ЄС» ЗА ПІДТРИМКИ ЕРАЗМУС+, 101127466 – EPSEI – ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Рекомендовано до друку Вченою Радою факультету аграрного менеджменту (протокол № 11 від 19 травня 2025 року)

Збірник укладено за матеріалами IX міжнародної науково-практичної конференції «Роль молоді у розвитку АПК України». Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямами роботи конференції.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

The collection is based on the materials of the V International Scientific and Practical Conference "The Role of Youth in the Development of AIC of Ukraine", conducted by the Faculty of Agrarian Management and the Faculty of Humanities and Education of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. The content of the sections is synchronized with the main directions of the conference.

The publication is designed for scientists, teachers, graduate students, students.

Редакційна колегія:

Шинкарук Л.В., д. екон. наук, проф., член-кореспондент НАН України (голова); Дєліні М.М., д. екон. наук, професор; Прушківська Е. В., д. екон. наук, професор; Сопівник І.В., д. пед. наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи та реабілітації; Супрун Д.М., д. пед. наук, професор; Осадченко І.І., д. пед. наук, професор; Власенко Т.О, к. екон. наук, доцент, звідувач кафедри виробничого та інвестиційного менеджменту; Алексеєва К.А., к.наук з держ. упр., доцент; Гаврилюк В.П. к.екон. наук, доцент; Дергач А.В., к.наук з держ. упр., доцент; Лобунець Т.В., к. екон. наук, доцент; Чемодуров О.М., к. екон. наук, доцент; Юзба В.О. к. екон. наук, доцент; Прохорчук О.М., к. пед. наук, доцент; Тілікіна Н.В., к. екон.наук, доцент; Мовчун С.В., к.екон.наук; Власенко К.О., к.пед.наук; Голєва М.С.,PhD, асистент; Будегай В.А., асистент; Кендус Д.І., асистент.

Тези доповідей подано в авторській редакції.
Автори відповідають за достовірність викладеного матеріалу,
за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.
Передруковувати опубліковані в збірнику матеріали
дозволяється тільки за згодою авторів

© НУБіП України,
2025 © Автори, 2025